

Har barn det bra i store barnehager?

Beret Bråten, Fafo

Styrere i barnehager i Bærum, 26.mai 2016

- Oppdraget ble gitt av storbyene Oslo, Trondheim, Bergen, Stavanger og Kristiansand.
- Finansiert av KS – Program for storbyrettet forskning.
- August 2014 – Desember 2015.

20.06.2016

Spørsmålene

- Hva er en bra barnehage? Hva slags kvalitet er viktigst?
- Om og i tilfelle hvordan påvirker størrelse vurderingen av kvaliteten på tilbudet?

20.06.2016

Aktuelt fordi:

- Barnehageforliket i 2002. Rett til barnehage i 2009.
- Mange barnehager måtte etableres raskt. Private og offentlige barnehageeiere fikk det travelt.
- Barnehagene er i snitt blitt større. Median fra 35-47.
- Fra Bamsebo til Margarinfabrikken.

Status: Barnehager i fem store byer (2014)

	Gjennomsnittsstørrelse	Andel barn i 100+
Oslo	56	19
Bergen	62	25
Trondheim	55	12
Stavanger	66	26
Kristiansand	65	38

20.06.2016

Er det lurt at barnehager blir større?

- «Monsterbarnehager»
«Sosialt eksperiment»
- «Man bør satse sterkere på mellomstore barnehager, forsiktig anslått til rundt 60 barn» (Vassenden mfl.2011)

20.06.2016

Kort historieleksjon: *Hvorfor barnehager?*

- **1945-60:** Lite oppmerksomhet om barnehager. Det store løftet i etterkrigstiden hva gjelder oppvekst var barnetrygden.
- Barnehager i regi av frivillige og med to begrunnelser:
A: Det sosiale – ta vare på barn når mor *må* jobbe.
B: Det pedagogiske – initiert av den velutdannede middelklasse.

20.06.2016

1972: Daginstitusjonsutvalget (NOU 1972:39 Førskoler)

«Førskolen er et pedagogisk tilbud, et sosialpolitisk virkemiddel og et sosialt hjelpetiltak. Barnas nytte av førskoleoppholdet vil avhenge av den pedagogiske standarden. Prinsipielt bør alle barn sikres plass, men før tilbudet er utbygd bør en ved opptak prioritere de barn som har størst behov. Hovedansvaret for oppdragelsen av barna ligger på foreldrene, men samfunnets engasjement på dette området har økt, i første rekke gjennom skoleverket.»

(gjengitt i Ot.prp.23 1974-75 *Lov om barnehager*)

20.06.2016

Loverket

- **1975:** Barnehageloven.
Formål: «...å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med og i samarbeid med barnas hjem».
- **2010:** Barnehageloven:
Formål: «...skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»
- **2013:** «...være en god barndomsarena og det første frivillige trinnet i utdanningen.»

Alle barn går i barnehage før skolestart (nesten)

1975: 7 prosent

1987: 31 prosent

1999: 61 prosent

2009: 87 prosent

2014: 90,2 prosent (1-5 år)/ 96,6 prosent (3-5 år)

2015: 90,4/96,6

(Kilde: SSB)

0.06.2016

Dobbelt mandat gir flere kvalitetsmål

- Prosesskvalitet (relasjonene)
- Resultatkvalitet
- Likeverdkvalitet
- Strukturkvalitet

NB! De henger sammen.

Strukturelle faktorer er viktige i seg selv, men de kan også påvirke prosess, resultat, likeverd.

Hvordan måle kvalitet i barnehagen?

- Strukturelle faktorer og resultater er lettest å definere og dermed å måle. *Objektive mål.*
- MEN: Barnehage er en tjeneste, der barn skal ivaretas.
- Hvis vi også skal måle prosess- og likeverds-kvalitet – er det ingen vei utenom folks oppfatninger av kvalitet. *Subjektive mål.*

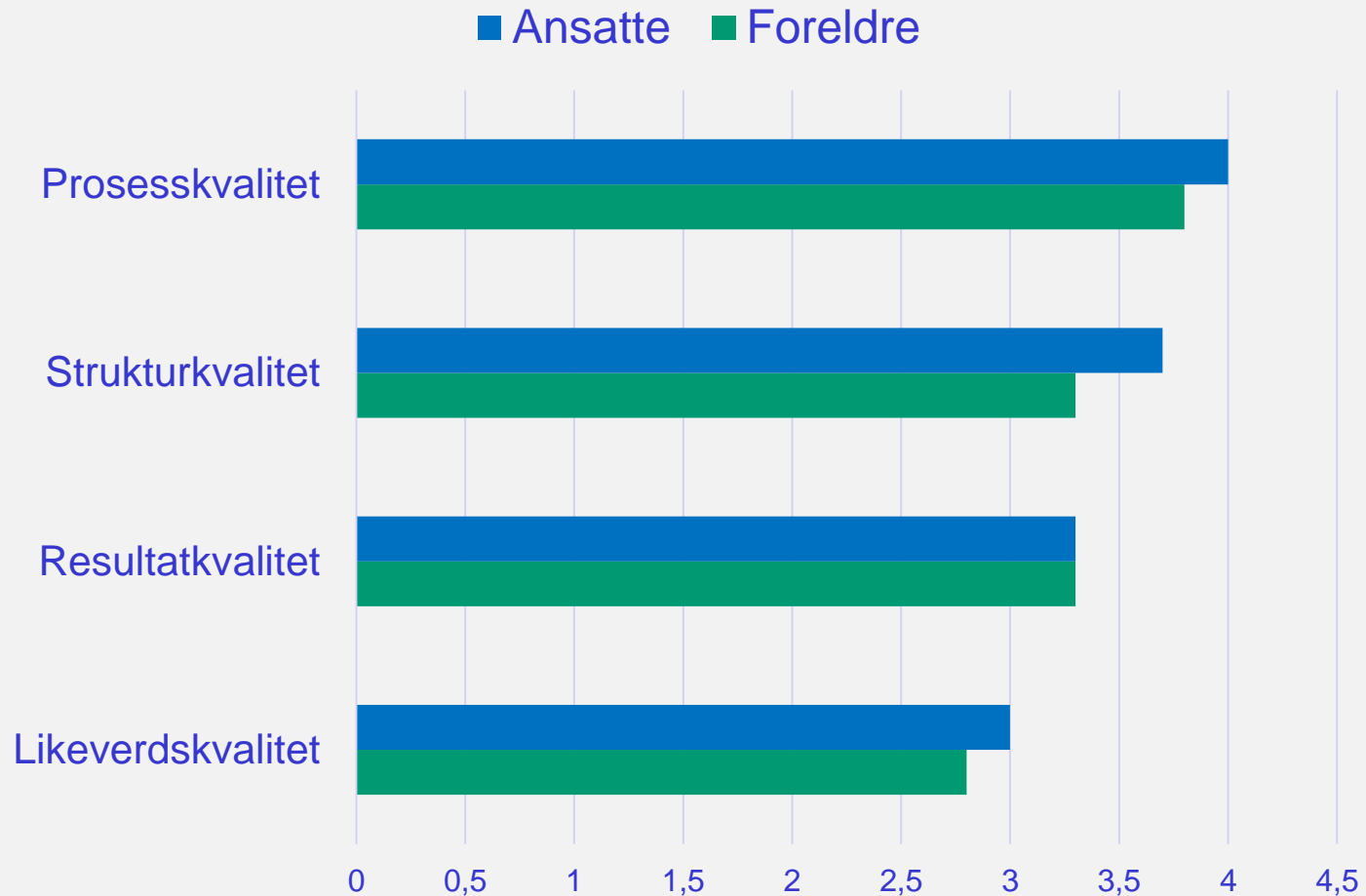
20.06.2016

Vår undersøkelse bygger på følgende data:

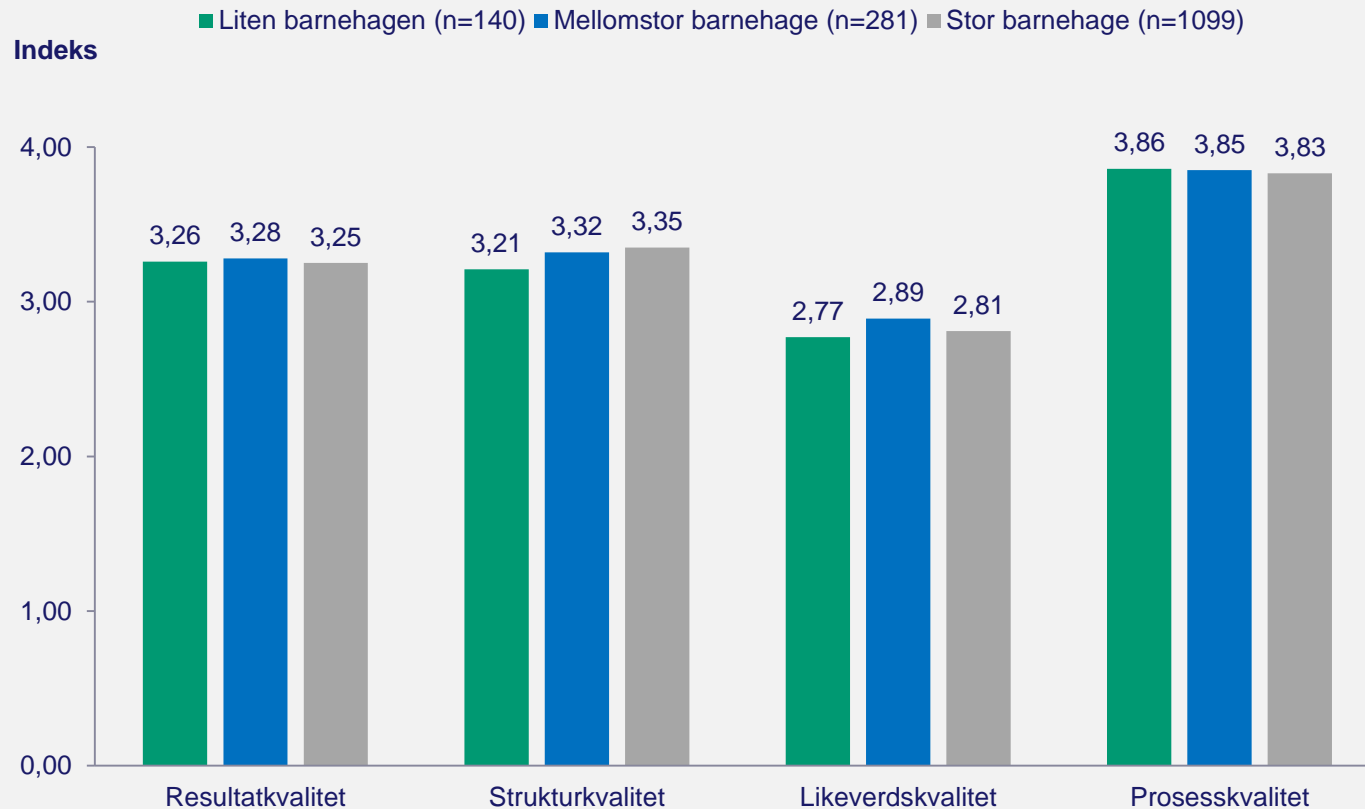
- Politiske styringsdokumenter fra 1975 til nå.
- Spørreundersøkelse besvart av om lag 1500 foreldre i små, mellomstore og store barnehager og 200 ansatte i store barnehager.
- Besøk i sju store barnehager i de fem store byene: Gruppeintervjuer med barn (4-6 år), foreldre og ansatte. Individuelle intervjuer med styrere.

20.06.2016

Foreldre og ansattes vurdering av hva som er viktigst

Foreldre er, på tvers av barnehagers størrelse, enige om hva som er viktigst

20.06.2016

Trygghet

Foreldre: trygghet som sikkerhet og trygghet som omsorg/å bli sett her og nå.

Ansatte: trygghet som en forutsetning for mestring og lykke.

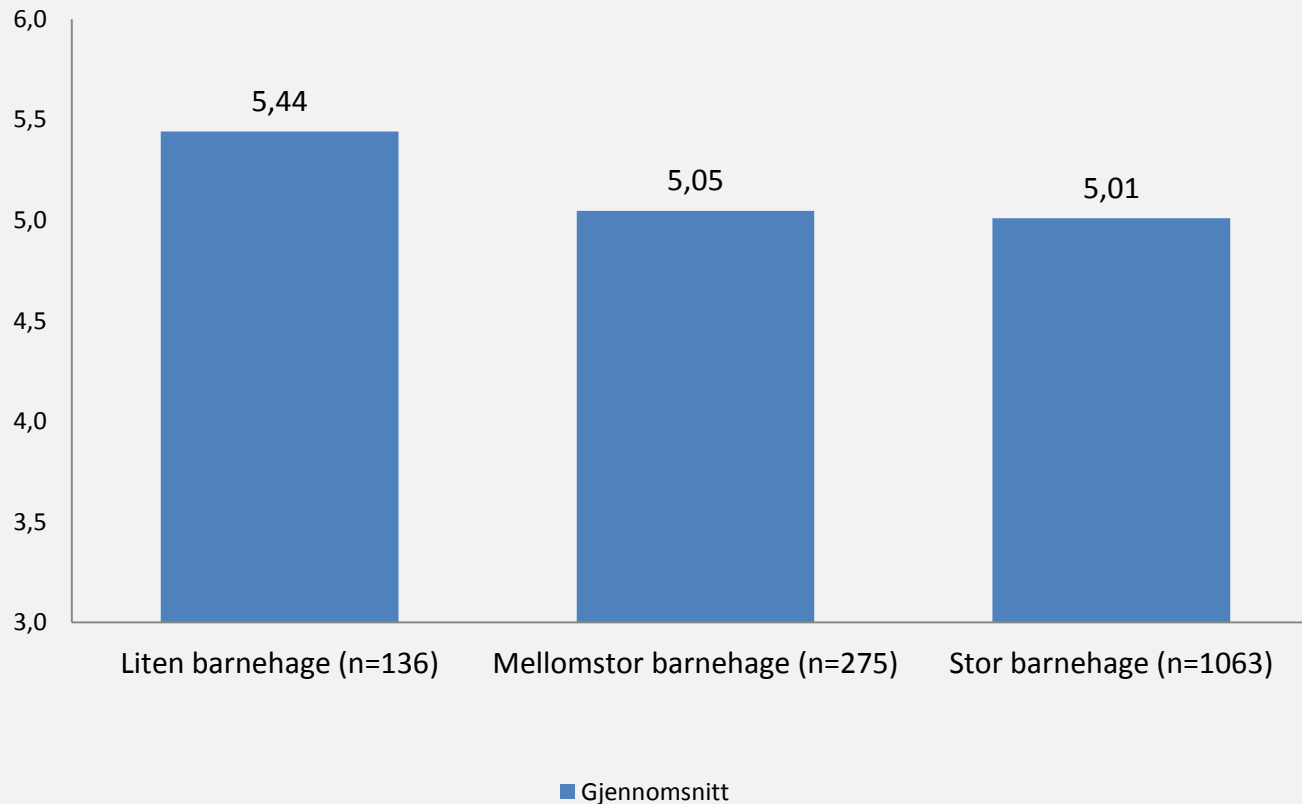
Barn: er opptatt av trygghet først når den opphører.
Primærfokus: Venner, lek og mestring.

20.06.2016

Foreldretilfredshet i barnehager av ulike størrelse

Foreldres tilfredshet

20.06.2016

Jeg har erfaring fra to ulike små barnehager, fra 22 til 28 barn. Der var det veldig fint, som en stor familie. Og det har de ikke klart her, selv om barna er veldig inkludert. [...] De har ikke fått den samme tilhørigheten og det tette båndet som vi fikk der. Så jeg hadde nok valgt de to små, ja. [...] Det ble en helt annen, du kjente alle foreldrene og barna. (mor)

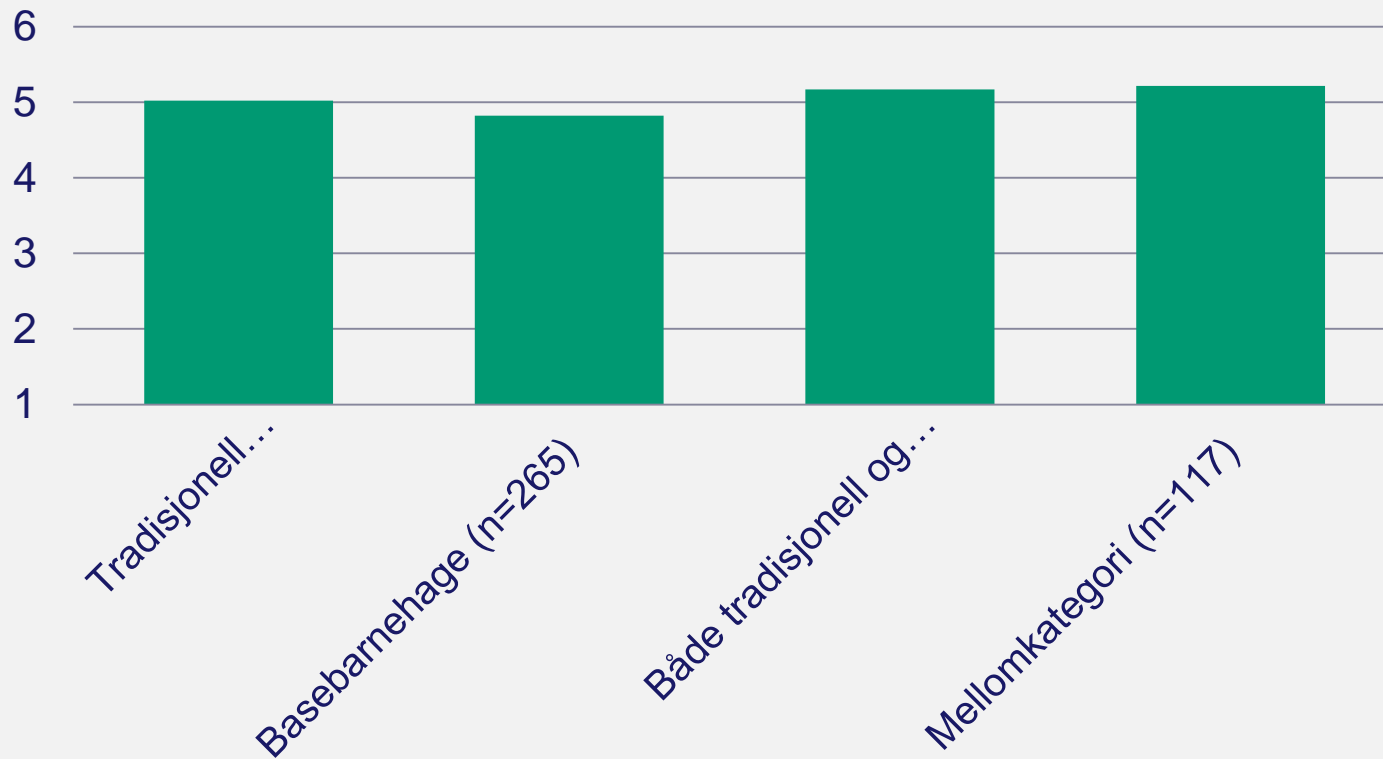
20.06.2016

Far: (...) når vi har sammenkomster her, så er det jo 100 foreldre og minst 50 besteforeldre, og å kjenne dem...

Mor: Du har nok med å passe på deg selv.

Far: Det er *veldig* store grupper som møtes når vi har sammenkomster.

Foreldre er fornøyde - men minst fornøyde med base

20.06.2016

- ”Det skjedde stort sett ingenting etter klokka halv to. Da kom barna opp på fellesrommet, unger som var fullstendig utslåtte, og personale, inntrykket var at de satt i hver sin krok og drakk kaffe og ventet på at gongongen skulle slå. Og noen unger var helt apatiske, ingen opplegg, noen bråkte noe vanvittig, og hele gjengen i fellesrommet. Så jeg sa til kona, dette her må vi bare få omgjort, dette er jo galematias.”
(far)

Krav til ledelse

- Utfordring I: koordinering
- Løsninger: formalisering eller forenkling
- Utfordring II: tilstedeværelse
- Løsninger: nær- eller fjernledelse

Konklusjoner

- Størrelse avgjør ikke i seg selv en barnehages kvalitet.
- Ren baseorganisering utfordrer det som rangeres viktigst i en barnehage: tryggheten og forutsigbarheten
- Store barnehager kan gi større fagmiljø og bredde blant barn og ansatte, men dette stiller store krav til ledelse og organisering.